

SOCIJALISTIČKA NARODNA
PARTIJA CRNE GORE
KLUB POSLANIKA

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	19. VI	20. 15	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	23-3/15-8/5		
VEZA:			
EFA:	844 XXV		
SKRAĆENICA:		PRILCG.	

Broj: 05- 49/15
Podgorica, 19.06.2015.2015.god.

SKUPŠTINA CRNE GORE
Gospodinu RANKU KRIVOKAPIĆU, predsjedniku

Na osnovu člana 148 Poslovnika Skupštine Crne Gore na **PREDLOG ZAKONA O ZABRANI DISKRIMINACIJE LICA SA INVALIDITETOM**, podnosim sljedeće amandmane:

Amandman 1

U Članu 1 stav 2 Predloga Zakona mijenja se i glasi:

“Na zabranu i zaštitu od diskriminacije po osnovu invaliditeta, i na promociju jednakosti lica sa invaliditetom sa drugim licima primjenjuju se i odredbe Zakona o zabrani diskriminacije i odredbe drugih zakona kojima se uređuje zabrana i zaštita od diskriminacije, ostvarivanje pojedinih prava lica sa invaliditetom, kao i promocija njihove jednakosti, ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom, odnosno ukoliko ne garantuju manji obim prava, nego je to obezbijeđeno ovim zakonom.”

Obrazloženje

Osim Zakona koji uređuju zabranu i zaštitu od diskriminacije na zabranu i zaštitu od diskriminacije po osnovu invaliditeta se primjenjuju i zakoni koji uređuju ostvarivanje pojedinih prava osoba sa invaliditetom, jer upravo oni definišu posebne mjere za postizanje jednakosti i sprječavanje diskriminacije. Treba propisati da se ti zakoni mogu primijeniti samo ako ne garantuju manji obim prava nego je to obezbijeđeno ovim zakonom.

Amandman 2

Poslije Člana 14 dodaje se novi član koji glasi:

„Povreda jednakog priznanja lica pred zakonom

Član 15

Povredom jednakih prava i obaveza smatra se:

1) uskraćivanje prava i sloboda, odnosno nametanje obaveza opštim ili pojedinačnim pravnim aktom licu ili grupi lica sa invaliditetom, koje se u istoj ili sličnoj situaciji ne uskraćuju ili ne nameću drugom licu ili grupi lica;

SOCIJALISTIČKA NARODNA
PARTIJA CRNE GORE
KLUB POSLANIKA

2) nepreduzimanje i nesprovođenje mjera na obezbjeđivanju podrške licu ili grupi lica sa invaliditetom, koja mu/im može biti potrebna za ostvarivanje poslovne sposobnosti u skladu sa njegovom /njihovom voljom, interesovanjima, potencijalima i mogućnostima;“

Vrši se prenumeracija ostalih članova Predloga zakona.

Obrazloženje

Jednako priznanje pred zakonom je oblast u kojoj je diskriminacija po osnovu invaliditeta najzastupljenija. Osobama s invaliditetom se samo zbog njihovog invaliditeta uskraćuje ili ograničava pravo da odlučuju o svojim pravima i obavezama, ne ostavljajući im se nikakva podrška i alternativa. Stoga je od suštinske važnosti za poštovanje načela ovog zakona da se njime propiše zabrana diskriminacije po osnovu invaliditeta u ovoj oblasti.

Amandman 3

U Članu 19 u stavu 1 u tački 1 Predloga Zakona poslije riječi: “porodični život lica sa invaliditetom” dodaju se riječi: “uključujući i privatne odnose lica ili grupe lica s invaliditetom sa drugim licima;”.

Obrazloženje

Jedan od najčešćih oblika diskriminacije po osnovu invaliditeta u oblasti privatnosti jeste miješanje u lične odnose i povreda tajnosti pisama, telefonskih razgovora i drugih sredstava opštenja. U Predlogu Zakona su upravo ovi oblici diskriminacije po osnovu invaliditeta izostavljeni u definisanju zabrane diskriminacije u oblasti privatnosti. Stoga je neophodno izvršiti predložene dopune Člana 19 Predloga Zakona, odnosno člana 20 nakon usvojenih izmjena ovim amandmanima (prethodni amandman).

Amandman 4

Član 20 Predloga Zakona mijenja se i glasi:

“Diskriminacija u oblasti bračnih i porodičnih odnosa

Član 20

Diskriminacijom po osnovu invaliditeta u oblasti bračnih i porodičnih odnosa smatra se:

1) uskraćivanje ili ograničavanje prava na sklapanje braka, opštim ili pojedinačnim pravnim aktom ili radnjom licu s invaliditetom ili grupi lica sa invaliditetom koja su starosti u kojoj je moguće sklopiti brak, kada se u istoj ili sličnoj situaciji to pravo ne uskraćuje ili ne ograničava drugom licu ili grupi lica;

SOCIJALISTIČKA NARODNA
PARTIJA CRNE GORE
KLUB POSLANIKA

- 2) uskraćivanje ili ograničavanje roditeljskog prava licu ili grupi lica s invaliditetom kada se u istoj ili sličnoj situaciji ta prava ne uskraćuju i ne ograničavaju drugim licima;
- 3) neobezbjeđivanje i nepružanje mjera na uspostavljanju i pružanju neophodne podrške za ostvarivanje roditeljskog prava lica s invaliditetom;
- 4) uskraćivanje ili ograničavanje prava na usvajanje djece, hraniteljstvo i starateljstvo opštim ili pojedinačnim pravnim aktom licu ili grupi lica s invaliditetom kada se u istoj ili sličnoj situaciji ta prava ne uskraćuju ili ne ograničavaju drugom licu ili grupi lica;
- 5) onemogućavanje, ograničavanje ili otežavanje ostvarivanja prava na planiranje porodice, uključujući i odluku o broju djece i razmaku između njih i korišćenje bioasistivnih tehnologija;
- 6) uskraćivanje ili ograničavanje prava djetetu s invaliditetom da se njegovi roditelji brinu o njemu u istoj ili sličnoj situaciji kada se to pravo ne uskraćuje ili ne ograničava djetetu bez invaliditeta;
- 7) uskraćivanje ili ograničavanje imovinskih prava iz oblasti braka i porodice licu ili djetetu s invaliditetom u istoj ili sličnoj situaciji kada se ta prava ne uskraćuju ili ne ograničavaju drugom licu ili djetetu."

Objasnenje

Član 20 Predloga Zakona, ne definiše diskriminaciju po osnovu invaliditeta u oblasti braka, a diskriminaciju u oblasti porodičnih odnosa definiše samo u odnosu na ostvarivanje prava djeteta s invaliditetom da se njegovi roditelji brinu o njemu. Nedopustivo je da ovim Zakonom ne bude definisana zabrana diskriminacije po osnovu invaliditeta u oblasti braka i porodice odraslih lica s invaliditetom. Ovim se ne pruža zaštita prava osoba s invaliditetom zagantovana Članom 23 Konvencije UN-a o pravima osoba sa invaliditetom, a koja se odnose na pravo na sklapanje braka, planiranje porodice, roditeljstvo, usvojenje, starateljstvo i hraniteljstvo, ostvarivanje imovinskih prava iz oblasti braka i porodice.

Nedefinisanjem zabrane diskriminacije po osnovu invaliditeta u oblasti bračnih i porodičnih odnosa se potpuno legitimise i onemogućava bilo koji vid borbe protiv drastičnog uskraćivanja prava osobama s invaliditetom na osnovu sada važećih zakona.

U praksi se osobama s intelektualnim invaliditetom uskraćuje pravo na sklapanje braka i to na osnovu Člana 20 Porodičnog zakona koji kao bračnu smetnju propisuje da brak ne može sklopiti lice koje zbog duševne bolesti ili iz drugih razloga nije sposobno za rasuđivanje, ali u Članu 25 i 26 ne propisuje obavezu budućih supružnika da matičaru dostave dokaz o nepostojanju ove bračne smetnje. Stoga se ovaj dokaz ne traži, a za osobe s intelektualnim invaliditetom se (zbog njihove dijagnoze) a priori smatra da postoji ova bračna smetnja, čime se i skraćuje pravo na sklapanje braka.

Presude Evropskog suda za ljudska prava (Lack of access to prenatal genetic tests R.R. v. Poland (no. 27617/04, Sterilisation for the purposes of contraception Gauer and Others v. France ...) obavezuju Crnu Goru da spriječi dešavanje slučajeva diskriminacije po osnovu invaliditeta u ostvarivanju prava na planiranje porodice, te se u tom smislu u ovom Zakonu mora definisati predložena norma koja će omogućiti popunjavanje pravne praznine u ovom području.

SOCIJALISTIČKA NARODNA
PARTIJA CRNE GORE
KLUB POSLANIKA

Amandman 5

Nakon Člana 27 Predloga Zakona dodaju se nova oblast i tri nova člana:

“IV ZAŠTITA OD DISKRIMINACIJE Lica koja mogu tražiti zaštitu od diskriminacije Član 28

Svako lice i dijete s invaliditetom, kao i organizacija osoba s invaliditetom koje smatra da je diskriminisano aktom, radnjom ili nepostupanjem pravnog ili fizičkog lica, bez obzira posjeduje li poslovnu sposobnost, može podnijeti pritužbu Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda i Tužbu za zaštitu od diskriminacije sudu.

Pritužbu i Tužbu iz Stava 1 ovog Člana mogu podnijeti i organizacije osoba s invaliditetom i druge organizacije ili pojedinci koji se bave zaštitom ljudskih prava, uz saglasnost diskriminisanog lica ili djeteta s invaliditetom.

U slučaju diskriminacije grupe lica ili djece sa invaliditetom, ili ako postoji mogućnost da grupa lica ili djece s invaliditetom bude izložena diskriminaciji, pritužbu Zaštitniku/ci i Tužbu sudu iz Stava 1 ovog Člana može podnijeti organizacija osoba s invaliditetom koja ima pravni interes.“

„Teret dokazivanja Član 29

U postupku za zaštitu od diskriminacije smatra se da je tuženi/a izvršio diskriminaciju po osnovu invaliditeta, dok ne dokaže suprotno.

Odredba stava 1 ovog člana ne odnosi se na prekršajni i krivični postupak.“

„Preduzimanje mjera radi zabrane ponavljanja diskriminacije Član 30

U postupku za zaštitu od diskriminacije sud može po službenoj dužnosti da donese odluku kojom će naložiti tuženom/oj preduzimanje i sprovođenje mjera kako se diskriminacija po osnovu invaliditeta ne bi ponovila.”

Vrši se prenumeracija ostalih članova Predloga zakona.

SOCIJALISTIČKA NARODNA
PARTIJA CRNE GORE
KLUB POSLANIKA

Obrazloženje

Kako bi se definisala važna pitanja u postupcima zaštite od diskriminacije po osnovu invaliditeta i kako bi se osobi s invaliditetom olakšalo pokretanje postupaka, kao i izgledi za rješavanje postupaka u njihovu korist neophodno je normirati odjeljak koji se tiče zaštite od diskriminacije po osnovu invaliditeta, i to nakon člana 27 Predloga Zakona tj. Člana 28 nakon usvojenih izmjena.

Da bi se i licima kojima je djelimično ili potpuno oduzeta poslovna sposobnost, kao i djeci sa invaliditetom omogućio mehanizam zaštite od diskriminacije, ovim Zakonom treba omogućiti i ovim licima podnošenje Pritužbi Zaštitniku i Tužbi sudu. Ovo je posebno važno iz razloga što su često osobe s invaliditetom, djelimično ili potpuno lišene poslovne sposobnosti diskriminirane od samih zakonskih zastupnika. Stavom 3 se omogućava da u slučajevima diskriminacije grupe lica sa invaliditetom organizacije osoba sa invaliditetom podnesu pritužbu Zaštitniku ili Tužbu sudu, zbog toga što u skladu sa svojim ciljevima imaju pravni interes u ovim pravnim stvarima.

Veoma je važno u potpunosti prenijeti teret na tuženog kako bi se zaista teret dokazivanja prebacio na tuženu stranu i olakšalo učešće lica s invaliditetom u postupku, u cilju omogućavanja zaštite od diskriminacije po osnovu invaliditeta pred sudom. Naime, prebacivanje tereta dokazivanja na tuženu stranu tek kada lice s invaliditetom učini vjerovatnim da je bilo diskriminirano po osnovu invaliditeta (što propisuje Zakon o zabrani diskriminacije), ne pruža dovoljne garancije za uspjeh u postupku tužiocu. Npr. u slučajevima diskriminacije kada je, da bi se diskriminacija učinila vjerovatnom, iskaz svjedoka ključan (npr. diskriminacija u oblasti privatnosti), moguće je da svjedoci u svom iskazu daju navode koji ne idu u korist osobi s invaliditetom iako ih ona predloži. Kao što se navodi u Stavu 2 ovog Člana, ova pretpostavka se ne odnosi na prekršajni i krivični postupak za koje važi pretpostavka nevinosti, već samo na građansku parnicu.

Analogno zaštiti najboljeg interesa djeteta (Član 90 i 91 Porodičnog zakona) i isticanju i utvrđivanju ništavosti ugovora (Član 107 Zakona o obligacionim odnosima), ovim Zakonom treba propisati da sud po službenoj dužnosti može naložiti tuženom preduzimanje i sprovođenje mjera radi zabrane ponavljanja diskriminacije po osnovu invaliditeta, što nije samo u interesu lica sa invaliditetom, već i u javnom interesu, jer se radi o zaštiti principa javnog poretka proklamovanih Ustavom Crne Gore. To znači da diskriminirana osoba sa invaliditetom ne mora u Tužbi istaći ovaj zahtjev, već da sud sam može izreći diskriminatoru preduzimanje mjera kako se diskriminacija više ne bi ponovila.

Amandman 6

U Članu 29 u stavu 1 Predloga Zakona nakon tačke 3 dodaju se dvije nove tačke koje glase:

“4) uskrati prava i slobode, odnosno nametne obaveze opštim ili pojedinačnim pravnim aktom licu ili grupi lica sa invaliditetom, koje se u istoj ili sličnoj situaciji ne uskraćuju ili ne nameću drugom licu ili grupi lica (Član 15 Stav 1);

5) nepreduzme i nesprovede mjere na obezbjeđivanju podrške licu ili grupi lica sa invaliditetom, koja mu/im može biti potrebna za ostvarivanje poslovne sposobnosti u skladu sa njegovom /njegovom voljom, interesovanjima, potencijalima i mogućnostima (Član 15 Stav 2);”.

Postojeća tačka 4 postaje tačka 6.

SOCIJALISTIČKA NARODNA
PARTIJA CRNE GORE
KLUB POSLANIKA

Nakon Tačke 7 dodaje se novih osam tačaka koje glase:

- 8) izvrši povredu, odnosno miješanje u privatnost i porodični život lica sa invaliditetom, uključujući i privatne odnose lica ili grupe lica s invaliditetom sa drugim licima (Član 20 Tačka 1);
- 9) uskrati ili ograniči pravo na sklapanje braka, opštim ili pojedinačnim pravnim aktom ili radnjom, licu s invaliditetom ili grupi lica sa invaliditetom koja su starosti u kojoj je moguće sklopiti brak, kada se u istoj ili sličnoj situaciji to pravo ne uskraćuje ili ne ograničava drugom licu ili grupi lica (Član 21 Tačka 1);
- 10) uskrati ili ograniči roditeljsko pravo licu ili grupi lica s invaliditetom kada se u istoj ili sličnoj situaciji ta prava ne uskraćuju i ne ograničavaju drugim licima (Član 21 Tačka 2);
- 11) ne obezbijedi i ne pruži mjere na uspostavljanju i pružanju neophodne podrške za ostvarivanje roditeljskog prava lica s invaliditetom (Član 21 Tačka 3);
- 12) uskrati ili ograniči pravo na usvajanje djece, hraniteljstvo i starateljstvo opštim ili pojedinačnim pravnim aktom licu ili grupi lica s invaliditetom kada se u istoj ili sličnoj situaciji ta prava ne uskraćuju ili ne ograničavaju drugom licu ili grupi lica (Član 21 Tačka 4);
- 13) onemogućiti, ograničiti ili oteža ostvarivanje prava na planiranje porodice, uključujući i odluku o broju djece i razmaku između njih i korišćenje bioasistivnih tehnologija (Član 21 Tačka 5);
- 14) uskrati ili ograniči pravo djetetu s invaliditetom da se njegovi roditelji brinu o njemu u istoj ili sličnoj situaciji kada se to pravo ne uskraćuje ili ne ograničava djetetu bez invaliditeta (Član 21 Tačka 6);
- 15) uskrati ili ograniči imovinska prava iz oblasti braka i porodice licu ili djetetu s invaliditetom u istoj ili sličnoj situaciji kada se ta prava ne uskraćuju ili ne ograničavaju drugom licu ili djetetu (Član 21 Tačka 7);".

Dosadašnje tač. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 i 16 postaju tač. 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24.

Objasnenje

Ovim amandmanom su predložene kaznene odredbe za materijalne norme predložene prethodnim amandmanima.

Amandman 7

U članu 35 Predloga Zakona nakon stava 1, dodaje se novi stav, koji glasi:
„Upućivanje na propise iz drugih oblasti iz čl. 12, 13, 16, 17, 21, 23, 24, 26 ovog zakona primjenjivaće se nakon usaglašavanja tih propisa na način da na zadovoljavajućem nivou za lica sa invaliditetom omogućavaju ostvarivanje njihovih ljudskih prava. „

SOCIJALISTIČKA NARODNA
PARTIJA CRNE GORE
KLUB POSLANIKA

Obrazloženje

Kako se u čl. 12, 13, 16, 17, 21, 23, 24, 26 Predloga Zakona vrši upućivanje na zakone koji ne samo da ne propisuju posebne mjere, već su i sami diskriminatorni, u mnogim oblastima se zabrana diskriminacije ne omogućava u potpunosti. Stoga je neophodno propisati da će se ove upućujuće norme primjenjivati tek kada propisi iz ovih oblasti budu garantovali uživanje ljudskih prava osoba s invaliditetom, u skladu s međunarodnim standardima.

Poslanica

Snežana Jonica

